

2. Comparing Effectiveness of High-Fidelity Human Patient Simulation vs Case-Based Learning in Pharmacy Education/ K. L. Chin, Y. L. Yap, W. L. Lee, Y. C. Soh//Am. J. Pharm. Educ. – 2014. – № 78(8). – P. 153.

3. Glavin R. An introduction to simulation in anaesthesia /Glavin R., Maran N. // In: Greaves D. et al. (eds.). Clinical Teaching: A guide to teaching practical anaesthesia. – Swets & Zeitlinger B. V., Lisse, The Netherlands, 2003. – P. 197-205.

4. Global Priorities for Patient Safety Research. – Switzerland, Geneva : WHO, 2009. – 12 p. – [Електронний

документ]. – Режим доступу: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/44205/1/9789241598620_eng.pdf

5. Standardized patients in pharmacy education: An integrative literature review / J. Smithson, M. Bellingan, B. Glass, J. Mills// Currents in Pharmacy Teaching and Learning. – 2015. – № 7. – P. 851-863.

6. Veettil S. K. Use of Simulation in Pharmacy Practice and Implementation in Undergraduate Pharmacy Curriculum in India / S. K. Veettil, K. Rajiah //Int. J. Pharm. Pharm. Sci. – Vol 8. – Issue 7. – 2016. – P. 1-5.

СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

О. І. Різник

Запорізький державний медичний університет

Вступ. В теперішній час сучасна медична освіта зіткнулася з юридичними, організаційними, технічними і економічними аспектами, які обмежують використання традиційної форми навчання «біля ліжка хворого пацієнта». В системі вітчизняної охорони здоров'я з'явилося багато сучасних іноваційних технологій навчання, які активно впроваджуються в навчальний процес вищих медичних закладів освіти. Це різноманітні муляжі, моделі, тренажери, фантоми, віртуальні пацієнти та інші засоби навчання, що дозволяють моделювати невідкладні стани, клінічні ситуації і інші аспекти професійної діяльності медичної спільноти. У 2009 році Світовим альянсом за безпеку пацієнтів, створеним при підтримці ВООЗ, було опубліковано «Керівництво щодо забезпечення безпеки пацієнтів для медичних вищих навчальних закладів», в якому зазначається, що ВНЗ повинні створити безпечне та надійне освітнє середовище для навчання клінічних умінь одним із засобів досягнення цього завдання і є застосування симуляційних технологій [1]. Симуляційна освіта широко використовується в практичній підготовці медичних фахівців у розвинених країнах. Відпрацювання навичок на роботах-симуляторах та у віртуальних операційних має доведену ефективність як в Україні, так і за кордоном [2–4]. Саме тому провідним фактором, який впливає на перспективу розвитку вищої медичної (фармацевтичної) освіти в Україні, є удосконалення якості підготовки лікарів та провізорів на додипломному рівні, враховуючи умови зростаючої конкуренції на ринку освітніх послуг [5; 6]. Таким чином професійна підготовка фахівців в вищих медичних навчальних закладах повинна відрізнятися високою якістю професійних стандартів за освітніми програмами, кваліфікаціями, бути гнучкою за формами і режимами організації підготовки, іноваційною за методами і технологіями навчання, ефективною за результатами моніторингу академічних результатів та ґрунтована на практико-орієнтованій парадигмі навчання.

Основна частина. Міжкафедральний фантомний центр це оптимальне рішення для організації симуляційного навчання в вищому медичному закладі освіти. Наявність імітаційних засобів різного рівня реалістичності має поєднуватися з системою їх надійного технічного обслуговування і розробкою методичного забезпечення імітаційних форм навчання, а саме створенням еталонів відпрацювання практичних навичок (симуляційних блоків) з різноманітними клінічними ситуаціями, методиками

проведення таких занять з майбутніми лікарями. Кожен сценарій симуляційного блоку передбачає виконання певних практичних навичок згідно з навчальними планами та програмами. В таких центрах встановлені тренажери або фантоми різного рівня складності: від початкових медичних маніпуляцій до високоспеціалізованих професійних навичок. Еталони виконання практичних навичок симуляційних блоків, як загальномедичних, так і призначених для лікарів хірургів, акушерів-гінекологів, анестезіологів-реаніматологів, педіатрів містять докладний опис техніки виконання з візуальним представленням кожного елемента. Найбільш активно симуляційне навчання використовується для підготовки студентів 3, 4, 5, 6 курсів медичних факультетів.

Кінцевими цілями освіти в міжкафедальному фантомному центрі є:

- оволодіння клінічними навичками проведення різних маніпуляцій;
- знання принципів лікування болю у пацієнтів з гострим і хронічним больовим синдромом, а також в післяопераційному періоді;
- вміння надати невідкладну допомогу в критичних ситуаціях згідно світових стандартів;
- вміння миттєво реагувати в тяжких клінічних випадках, зокрема при політраумі;
- проведення інтенсивної терапії дорослим пацієнтам, а також дітям;
- здатність надати невідкладну допомогу на догоспітальному етапі;
- закріплення у фахівця принципів етики і деонтології по відношенню до співробітників і пацієнтів.

Тренінг із застосуванням імітаційних технологій не може замінити традиційні форми практичного навчання в клініці. Однак цілий ряд практичних навичок та умінь доцільніше і ефективніше освоювати «біля ліжка хворого пацієнта», а на доклінічному етапі, в міжкафедальному фантомному центрі. Впровадження такої моделі дозволяє підвищити ефективність всього навчального процесу в цілому. Практичне значення симуляційного навчання в міжкафедальному фантомному центрі це по-перше, економічна доцільність, так як відсутня необхідність придбання великої кількості однотипних тренажерів та фантомів для різних кафедр. По-друге це можливість формування оптимальної сітки розкладу занять, яка дозволяє різним кафедрам використовувати центр протягом всього робочого часу.

Висновки.

1. Симуляційне навчання і навчання «біля ліжка хворого пацієнта» взаємодоповнюючі складові частини сучасної медичної освіти.

2. Розвиток імітаційних форм навчання є одним з механізмів розвитку конкурентоспроможності вітчизняної медичної освіти.

Література.

1. Симуляційне навчання в системі підготовки медичних кадрів: матеріали навчально-методичної конференції, присвяченої 212-й річниці від дня заснування ХНМУ (Харків, 30 лист. 2016 р.) / кол. авт. – Харків: ХНМУ, 2016. – 188 с.

2. National Growth in Simulation Training within Emergency Medicine Residency Programs / Y. Okuda [et. al.] // Acad. Em. Med. – 2008. – № 15. – Р. 1–4.

3. Симуляционное обучение в медицине / под ред. проф. А. А. Свистунова; сост. М. Д. Горшков. – М.: Издательство Первого МГМУ им. И. М. Сеченова, 2013. – 288 с., ил.

4. Створення симуляційного центру: засади та керівні настанови. Досвід програми «Здоров'я матері та дитини»: посібник. – К.: Вістка, 2015. – 56 с.

5. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

6. Модернізація організації навчального процесу в університеті: сучасні принципи викладання на європейських засадах / Н. К. Гребень, Л. І. Остапюк, М. Р. Мруга, О. В. Стеченко // Реалізація Закону України «Про вищу освіту» у вищій медичній та фармацевтичній освіті України : тези доп. Всеукр. навч.-наук. конф. – Тернопіль : ТДМУ, 2015. – С. 87–88.

УДК 378.147:61 (477. 83)

НОВІ ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ЛЬВІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

О. Є. Січкоріз, Т. С. Колач

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

Вступ. Післядипломна медична освіта – важлива складова реформування галузі охорони здоров'я, що забезпечує високоякісну підготовку спеціалістів, які зможуть в подальшому надавати ефективну медичну допомогу населенню. Сьогодні без інноваційних підходів до підготовки медичних спеціалістів неможливе формування міжнародного іміджу медичної галузі.

Основна частина. Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького орієнтується на розуміння професіоналізму, яке пропонується Міжнародними стандартами Всесвітньої асоціації медичної освіти (World Federation for Medical Education [WFME]) для покращення якості в системі безперервного професійного навчання з включенням низки аспектів – економічного, соціологічного, етичного, психологічного, фізіологічного та ін., що висуває, в свою чергу, нові вимоги до професійної підготовки спеціалістів. Згідно сучасним світовим стандартам та у зв'язку з переходом на нові принципи надання первинної медико-санітарної допомоги, підготовка фахівців-професіоналів направлена на удосконалення та переорієнтацію існуючої системи освіти.

Одним із важливих моментів успішної післядипломної підготовки лікаря-інтерна та лікаря-слухача на факультеті післядипломного навчання є його безперервне навчання різноманітним практичним навичкам, які запропоновані у Вузі в достатньому об'ємі, що відповідає типовим навчальним програмам. У ЛНМУ ім. Д. Галицького створено і функціонує Навчальний імітаційний центр з використанням широкого спектру тренажерів для відпрацювання практичних навичок із високим рівнем реалістичності. Віртуальне моделювання різноманітних клінічних ситуацій з різних напрямків медицини (акушерства та гінекології, терапії, хірургії, анестезіології, неонатології) сприяє формуванню практичних навичок, засвоєнню принципів командної роботи, відпрацюванню діючих протоколів і стандартів надання медичної допомоги. Для цього студенти та лікарі-інтерни нашого університету

отримують змогу набути практичних навичок під час навчання в імітаційному центрі. З досвіду знаємо, що не завжди, особливо під час навчання інтернів є можливість відтворити велику кількість тих чи інших маніпуляцій в практичній охороні здоров'я. Це пов'язано із обмеженою кількістю тематичних пацієнтів та існуванням етико-деонтологічних обмежень у взаєминах між лікарем-інтерном і пацієнтом у клініці. Всі проблеми допомагає вирішити центр симуляційного навчання, який завдяки використанню манекенів-симуляторів сприяє засвоєнню знань та відпрацюванню різних клінічних навичок [1, 2].

Манекени імітаційного центру, що використовуються для навчання у ЛНМУ ім. Д. Галицького:

Мобільний дистанційний манекен жінки – призначений для надання невідкладної допомоги у команді, при різноманітних станах, у тому числі при транспортуванні з можливістю використання реального медичного обладнання, проведення загального та гінекологічного обстеження. У манекена анатомічно рухомі верхні та нижні кінцівки та анатомічна рухомість голови та нижньої щелепи.

Симулятор дитини віком 5 років – для надання допомоги і відпрацювання клінічних випадків, що зустрічаються у педіатричній практиці. Дозволяє відтворювати сценарії пов'язані з транспортуванням дитини. Бездротове управління дозволяє дистанційно керувати манекеном та ефективно занурюватися в процес симуляції. У манекена анатомічно рухомі верхні та нижні кінцівки.

Мобільний дистанційний манекен породіллі – для багаторазових учбових вправ розродження, для надання невідкладної допомоги у команді, при різноманітних станах, у тому числі при транспортуванні з можливістю використання реального медичного обладнання та відпрацювання реалістичних клінічних сценаріїв (у комплект також входять два манекени новонароджених немовлят).

СоноМен Систем (SonoMan System) – ультразвукової тренажер, який складається з діагностичної ультразву-